

Vlaanderen
is diervriendelijk

Huisdierwijzer rivierkreeften

DEPARTEMENT
OMGEVING

vlaanderen.be/huisdierinfo

INHOUD

1 Overzicht 3
2 Natuurlijk gedrag en behoeften 4
3 Huisvesting en verzorging 6
3.1 Huisvesting 6
3.1.1 Gezelschap 6
3.1.2 Water 6
3.1.3 Filter, waterstroming en zuurstof 7
3.1.4 Bodembedekking, planten en inrichting 7
3.1.5 Temperatuur 7
3.2 Voeding 8
3.3 Verzorging 8
4 Gedrag en omgang met het dier 8
5 Gezondheid 9
5.1 Voortplanting en bijhorend gedrag 9
5.2 Meest voorkomende gezondheidsproblemen 10
6 Aankoop of adoptie 10
7 Kosten 12

1 OVERZICHT

Voer
Ik eet allerlei soorten visvoer, maar lust ook aquariumplanten en vissen.

Waterkwaliteit
Ik heb nood aan een goede waterkwaliteit. Zorg dus voor een uitstekende filterwerking.

Schuilplaats
Ik verschuil me graag en ben territoriaal.

Vervellen
Als ik groei, dan vervel ik, en ben ik extra kwetsbaar. Ik eet de vervelling op, dus laat die gerust liggen.

Invasieve exoot
Let op, niet alle soorten zijn toegestaan als huisdier! Voorkom zeker dat ik ontsnap, want ik kan de inheemse dieren en planten veel kwaad doen.

Voortplanting
Ik plant me gemakkelijk voort in zoetwater.

Aquarium
Naargelang de soort waartoe ik behoor, heb ik een onverwarmd of tropisch zoetwateraquarium nodig.

2 NATUURLIJK GEDRAG EN BEHOEFTEN

Rivierkreeften komen voor in gematigde tot tropische gebieden over de hele wereld, met uitzondering van Antarctica en het continent Afrika, maar wel in Madagaskar. Deze dieren brengen hun volledige leven in zoet water door. In de aquariumhobby tref je hoofdzakelijk soorten aan uit Noord-Amerika, Papua-Nieuw Guinea, Indonesië en Australië. Ze komen voor in stilstaand en stromend water, gaande van grote meren en rivieren tot kleine beken en plassen.

Doorgaans zijn rivierkreeften echte alleseters. Hun menu bestaat hoofdzakelijk uit detritus (restmateriaal), aangevuld met planten, slakken, kleine schaaldieren en insecten. Het grootste deel van de dag zitten rivierkreeften verscholen onder stenen, boomstammen of plantenwortels. Zo zijn ze goed beschermd voor roofdieren, maar ook voor hun eigen soortgenoten. De meeste soorten zijn immers vrij territoriaal en kannibalistisch.

Rivierkreeften hebben een hard pantser of exoskelet. Om te kunnen groeien, moeten ze regelmatig vervellen. Vlak na de vervelling is hun schaal zacht, waardoor ze extra gevoelig zijn voor predatie. Ook in het aquarium hebben ze behoefte aan een schuilplaats.

Indeling in het dierenrijk:

Rijk	*Animalia* (Dieren)
Stam	*Arthropoda* (Geleedpotigen
Onderstam	*Crustacea* (Kreeftachtigen)
Klasse	*Malacostraca*
Orde	*Decapoda* (Tienpotigen)
Infraorde	*Astacidea*

Meest voorkomende soorten rivierkreeften in aquaria:

Soort	Afbeelding	Extra info	Grootte
Roodschaarkreeft *(Cherax quadricarinatus)*		Een grote rivierkreeft uit Australië	15-18 cm
Zebrakreeft *(Cherax pecknyi)*		Een tropische soort uit Nieuw-Guinea	15 cm
Floridakreeft *(Procambarus alleni)*		Stromend water nodig 18 - 28 °C Komt ondanks de naam uit Azië.	10 cm
Oranje dwergkreeft *(Cambarellus patzcuarensis "Orange")*		Een klein blijvende soort met een opvallende kleur. Uit Mexico/ Zuid-Amerika	4 cm

3 HUISVESTING EN VERZORGING

3.1 HUISVESTING

De meeste soorten kan je houden in een **zoetwateraquarium** **van minimaal 60 x 30 x 30 cm** (lengte x breedte x hoogte). Dwergsoorten van het geslacht *Cambarellus* blijven kleiner dan 4 cm. Die kan je dan ook houden in kleinere aquaria vanaf 20 liter. Andere kleine soorten kan je houden in een aquarium van 30 x 30 x 40 cm (lengte x breedte x hoogte).

Je hebt het volgende toebehoren voor het aquarium nodig:

- een filter
- een bodem van zand of kiezels
- schuilplaatsen in de vorm van bloempotten, kienhout of grote keien
- een dichte lichtkap om te vermijden dat ze ontsnappen

Veel rivierkreeften doen het ook prima in de tuinvijver en werden daarom vaak aangeboden in tuin- en vijvercentra. Deze soorten zijn helaas doorgaans invasieve exoten, die een potentieel gevaar vormen voor onze inheemse fauna en flora. Vaak gaat het om Turkse rivierkreeften (*Pontastacus leptodactylus*) of Noord-Amerikaanse soorten (*Procambarus*- en *Faxonius*-soorten). Deze soorten verplaatsen zich ook over land. Er is dus geen garantie dat de dieren in je vijver blijven. De verkoop van een aantal soorten werd om die redenen in Europa inmiddels verboden. Hou rivierkreeften dus enkel in goed afgesloten aquaria. Wegens het invasieve karakter van vele soorten moet absoluut vermeden worden dat ze ontsnappen en in de natuur terechtkomen.

3.1.1 Gezelschap

Rivierkreeften zijn van nature solitaire en territoriale dieren. In het aquarium hou je ze ook best alleen. Wanneer je ze toch met soortgenoten samenhoudt, gaan ze regelmatig vechten of eten ze elkaar zelfs op. Een ruim aquarium met voldoende schuilplaatsen kan het risico op agressie en kannibalisme verkleinen, maar met zekerheid voorkomen kan je dit niet. Zet geen vissen samen in een aquarium met rivierkreeften, behalve dan de klein blijvende C*ambarellus*-soorten. Rivierkreeften schrikken er namelijk niet voor terug om af en toe een vis te vangen.

3.1.2 Water

Rivierkreeften verkiezen proper, zuurstofrijk water. Ammonium en nitriet zijn toxisch voor deze dieren. Daarom is een goede filtering noodzakelijk. Rivierkreeften zijn extra gevoelig voor zware metalen en chloor. Er zijn diverse producten op de markt die deze schadelijke stoffen kunnen neutraliseren. Rivierkreeften zijn vrij tolerant wat de hardheid en de zuurtegraad van het water betreft. Hou ze bij voorkeur bij een middelhoge tot hoge hardheid van 12-16 dGH en een pH die neutraal tot alkalisch is, tussen de 6,5-8,5. Ze hebben een minimum aan calcium nodig voor hun groei. Doorgaans doen ze het prima in gewoon leidingwater.

Een regelmatige waterverversing volstaat om de waterparameters optimaal te houden. Dit zijn algemene richtlijnen. Het is belangrijk dat je nagaat of de soort die je wil houden specifieke eisen stelt over watersamenstelling. Controleer het leidingwater en corrigeer eventueel de waterwaarden door een waterverbeteraar toe te voegen. Die kan je kopen in de aquariumspeciaalzaak. Zorg ook dat het nieuwe water behandeld is met een product tegen zware metalen en chloor.

Schommelingen in de waterwaarden bezorgen de kreeften veel stress. Vermijd dat zoveel mogelijk. Voeg daarom de waterverbeteraar eerst in een emmer bij het water waarmee je gaat verversen, en laat dit een dag staan. De chemische reactie gebeurt dan in de emmer. Daarna voeg je tijdens de waterverversing geleidelijk het water met de verbeterde samenstelling toe.

3.1.3 Filter, waterstroming en zuurstof

Rivierkreeften hebben een goed werkende filter nodig. Ze verdragen zacht tot snelstromend water. Wanneer de watertemperatuur in de zomer hoog zou oplopen, is het aangeraden om de stroming te verhogen of extra beluchting te voorzien. Vooral soorten afkomstig uit gematigde gebieden kunnen dan namelijk kampen met een zuurstoftekort, met mogelijk sterfte tot gevolg.

Ook met een filter moet je geregeld een deel van het water verversen. Onzichtbare afvalstoffen stapelen zich namelijk geleidelijk op in het water. Door wekelijks 1/8de van de aquariuminhoud te vervangen, kan je plotselinge schommelingen in de waterkwaliteit vermijden. Vervang de filterwatten wanneer ze vuil zijn of dichtslibben.

3.1.4 Bodembedekking, planten en inrichting

Rivierkreeften stellen weinig eisen aan de bodembedekking. Deze mag bestaan uit zand, grind of keien. Het is belangrijk dat de dieren zich goed kunnen verschuilen. Wanneer je meerdere rivierkreeften in één aquarium houdt, moet je minstens één schuilplaats per dier voorzien. Als schuilplaats kan je onder meer kienhout, stenen, buizen en bloempotten gebruiken.

Rivierkreeften graven en verplaatsen materiaal in het aquarium. Zorg dat de stenen niet kunnen omvallen als de kreeften de rotsen ondergraven. Plaats rotsen op de bodem op een manier zodat ze niet kunnen vallen of het glas kunnen breken. Lijm ze eventueel vast met een niet-giftige aquariumkit en lijm ze ook aan elkaar.

Aquariumplanten zijn niet noodzakelijk. Doorgaans worden ze als voedsel beschouwd. Enkel de kleine *Cambarellus*-soorten laten de planten meestal met rust. Meer informatie over de inrichting van een zoetwateraquarium.

3.1.5 Temperatuur

Afhankelijk van de soort kan het nodig zijn om een waterverwarmingselement te voorzien. Contacteer daarom vooraf je handelaar of een ervaren aquarist voor de specifieke temperatuurnorm voor je soort. De meeste *Cherax*-soorten zijn tropisch en verkiezen een temperatuur tussen 23 en 30 °C. Soorten uit Noord- en Midden-Amerika, zoals *Cambarellus* en *Procambarus,* doen het doorgaans prima bij kamertemperatuur. Ze verdragen ook tropische temperaturen, maar hierdoor worden ze actiever en vertonen ze meer agressief gedrag.

Gebruik voor tropische soorten een thermostaat om de temperatuur stabiel te houden. Kies een thermostaat met een vermogen dat past bij het watervolume in het aquarium. Met een thermometer kan je de temperatuur nauwkeurig controleren. Zet de verwarming uit tijdens werkzaamheden in het aquarium om te vermijden dat ze kapotgaat of verbrandt.

3.2 VOEDING

Rivierkreeften zijn alleseters. Ze aanvaarden alle soorten droogvoer, diepvriesvoer of levend voer. Je zorgt best voor wat afwisseling, omdat dit overeen komt met hun natuurlijk voedingspatroon. In de handel zijn voeders beschikbaar voor bodembewoners en kreeftachtigen.

3.3 VERZORGING

Dagelijks

- Voer de kreeften
- Observeer het gedrag om na te gaan of de dieren zich goed voelen
- Controleer de temperatuur en filterwerking

Minstens één keer per week

- Controleer de waterwaarden
- Hevel ongeveer 1/8ste van het water af
- Voeg hierna nieuw water toe, met dezelfde temperatuur als in het aquarium
- Vervang de vuile filterwatten

Maandelijks, of, bij geringe vervuiling, enkele keren per jaar

- Spoel het filtermateriaal uit. Doe dit tijdens een waterverversing met oud aquariumwater van dezelfde temperatuur. Zo blijven de goede bacteriën in het filtermateriaal aanwezig

4 GEDRAG EN OMGANG MET HET DIER

Rivierkreeften zijn zeer boeiende dieren om naar te kijken. Ze vertonen interessant gedrag. Vaak zijn ze agressief tegenover soortgenoten en andere aquariumbewoners, zodat het beter is ze in een apart aquarium te huisvesten. De kleine *Cambarellus*-soorten vormen hierop een uitzondering. Zij kunnen zonder veel problemen met meerdere soortgenoten in een aquarium worden gehouden. Bovendien gedragen ze zich minder agressief tegenover vissen.

Alle andere soorten staan ervoor bekend dat ze je aquarium in een mum van tijd kunnen ombouwen. Ze verplaatsen decoratiemateriaal en eten aquariumplanten op. Daarnaast planten de meeste soorten zich gemakkelijk en snel voort. Hou daarmee rekening vooraleer je een rivierkreeft aankoopt.

Als je rivierkreeften moet vangen of hanteren, hou er dan rekening mee dat exemplaren met een grootte van enkele centimeters al flink kunnen knijpen. Ga dus voorzichtig te werk. Als je de dieren wil transporteren, dan kan dat net als bij vissen in plastic transportzakken gevuld met water. Om te vermijden dat ze beschadigd worden, verpak je de kreeften best apart. Rivierkreeften kunnen vrij lang zonder water. Daardoor is het ook mogelijk om ze in een doos met vochtig krantenpapier en/of houtwol te transporteren. Voorzie wel enkele luchtgaten en zorg ervoor dat de doos goed afgesloten is om te vermijden dat ze ontsnappen.

5 GEZONDHEID

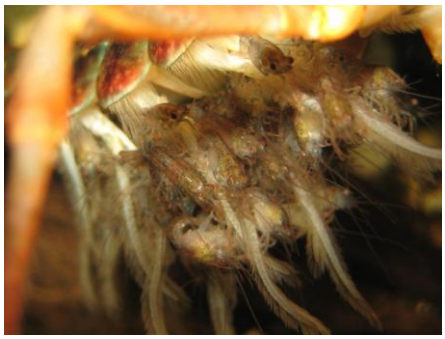
5.1 VOORTPLANTING EN BIJHOREND GEDRAG

De meeste rivierkreeften planten zich gemakkelijk voort. Tijdens de paring draagt het mannelijke dier een zaadpakket over aan de vrouwelijke rivierkreeft. Na de paring trekt het vrouwelijke dier zich terug om de eieren te leggen en deze te bevruchten. Afhankelijk van de soort kan een rivierkreeft enkele tientallen tot een paar honderd eitjes leggen. De vrouwelijke rivierkreeft kleeft deze aan de zwempoten onder haar achterlijf. Ze draagt de eieren tot de jonge kreeftjes uitsluipen. De jonge dieren zijn slechts een paar millimeter groot en kunnen onmiddellijk gevoed worden met fijn zinkend voeder: kleine korrels, vlokken, *Artemia*, *Cyclops* en watervlooien.

Bijzonder aan de marmerkreeft (*Procambarus virginalis*) is dat die zich ongeslachtelijk voortplant door middel van parthenogenese. Van deze soort bestaan enkel vrouwelijke dieren. Zij leggen onbevruchte eieren die zich ontwikkelen tot jonge kreeften. De nakomelingen zijn genetisch identiek aan het moederdier. Deze soort staat sinds 3 augustus 2016 op de Europese lijst met zorgwekkende invasieve exoten. Marmerkreeften werden tot voor kort regelmatig aangeboden in aquariumwinkels. Door de nieuwe regelgeving mag deze soort echter niet langer gehouden worden.

Eieren bij *Faxonius*

Jonge kreeftjes onder de staart van een *Procambarus*

Eén dag oude *Procambarus*

5.2 MEEST VOORKOMENDE GEZONDHEIDSPROBLEMEN

Het is heel belangrijk dat rivierkreeften in optimale omstandigheden worden gehuisvest. Door de waterkwaliteit, de temperatuur en de voeding optimaal te houden, vermijd je dat de dieren ziek worden. Voorkomen is beter dan genezen. Er zijn immers een aantal ziekten bekend bij rivierkreeften, maar deze zijn zelden te genezen. Voor aquariumvissen is er medicatie, maar voor schaaldieren niet. Sterker nog: veel medicatie voor gebruik in aquaria bevat stoffen zoals koperverbindingen, die giftig kunnen zijn voor kreeftachtigen. Raadpleeg een gespecialiseerde dierenarts voor de juiste diagnose.

Dit zijn een aantal gekende gezondheidsproblemen bij rivierkreeften:

- **Kreeftenpest**
  Symptomen: witte of bruinrode verkleuring van de staartspier en gewrichten. Bruine of zwarte vlekken (melanisatie) op het pantser. Activiteit overdag, in tegenstelling tot ‘s avonds of ’s nachts en ongecoördineerde bewegingen. Vaak vertonen dieren geen symptomen.
  Aphanamyces astaci is een schimmelachtige parasiet (waterschimmel) die gedragen wordt door Noord-Amerikaanse rivierkreeften. Rivierkreeften die niet afkomstig zijn van Noord-Amerika, zijn niet resistent tegen deze ziekteverwekker. Er is geen behandeling voor deze ziekte. Geïnfecteerde dieren worden best vernietigd door ze in te vriezen.
- **Kreeftenwormen**
  Symptomen: wormen vastgehecht op het pantser, maar ook verscholen in de kieuwen (niet zichtbaar) of soms vrij in het water en lusteloosheid.
  Bloedzuigerachtige wormpjes van het geslacht *Branchiobdella*. De meeste soorten zijn ongevaarlijk en leven in symbiose met rivierkreeften. In enkele gevallen kunnen deze wormen schade berokkenen aan de kieuwen. Woekering van kreeftenwormen kan worden vermeden door het aquarium goed te onderhouden en overtollig voeder te vermijden.
- **Roestvlekkenziekte**
  Symptomen: verkleuringen van het pantser, die veroorzaakt kunnen worden door verschillende wormen of bacteriën. Infectie vindt meestal plaats op verwondingen.
  In sommige gevallen kan dit dodelijk zijn. Als de kreeften in optimale omstandigheden worden gehouden, dan is de kans reëel dat ze vanzelf herstellen.
- **Porseleinziekte**
  Symptomen: witte verkleuring in de staart.
  Een schimmelachtige parasiet (*Thelohania contejeani*) die het spierweefsel aantast. Een typisch symptoom is de witte verkleuring van de staartspier. Deze ziekte kan niet behandeld worden. Zieke dieren moeten zo snel mogelijk uit het aquarium worden verwijderd om infectie van soortgenoten te vermijden.

6 AANKOOP OF ADOPTIE

Rivierkreeften zijn gemakkelijk te houden. Door hun gedrag kan je ze echter moeilijk combineren met andere aquariumbewoners zoals garnalen of vissen. Een basiskennis van aquariumtechniek en waterkwaliteit is wel vereist. Als je rivierkreeften in een aquarium wilt houden, dan zijn er een aantal vragen om over na te denken:

- Heb je een aquarium dat groot genoeg is voor de soort die je wil houden?
- Zijn de eventuele medebewoners in het aquarium geschikt?
- Weet je dat rivierkreeften vaak hun soortgenoten, vissen en aquariumplanten als voedsel beschouwen?
- Kan je ergens terecht met eventuele nakweek? Rivierkreeften planten zich gemakkelijk voort.
- Kan er iemand de dieren verzorgen als je op vakantie bent?
- Kan je, afhankelijk van de soort, 2 tot 10 jaar voor de rivierkreeft zorgen?

- Weet je hoe je een aquarium proper moet houden?
- Wil je 5 tot 10 euro per maand betalen voor elektriciteit, water en voer?

Alvorens je rivierkreeften gaat kopen, moet het aquarium opgestart zijn. De filter heeft tijd nodig om goed te werken. **Start je aquarium minstens enkele weken op voordat je de dieren gaat kopen**.

Ga na of de rivierkreeften die je wil kopen wel gehouden mogen worden en kies voor soorten die gemakkelijk in gevangenschap gekweekt kunnen worden. Wildvangdieren hebben mogelijk veel stress gehad van het langdurig transport en het is ook moeilijk om na te gaan of het vangen en transporteren duurzaam is verlopen. Bovendien is het sinds 1 januari 2025 verboden om dieren te houden die in het wild werden gevangen. Sinds 3 augustus 2016 gelden nieuwe regels voor het houden en de verkoop van rivierkreeften. Zij werden opgenomen in de Europese lijst met zorgwekkende invasieve exoten die regelmatig een update krijgt:

- Rode Amerikaanse rivierkreeft (*Procambarus clarkii*)
- Signaalkreeft (*Pacifastacus leniusculus*)
- Gevlekte Amerikaanse rivierkreeft (*Faxonius limosus*)
- Marmerkreeft (*Procambarus virginalis*)
- Geknobbelde Amerikaanse rivierkreeft (*Faxonius virilis*)
- Australische kreeft of yabby (*Cherax destructor*)
- Calicotrivierkreeft (*Faxonius immunis*)
- Roestbruine Amerikaanse rivierkreeft (*Faxonius rusticus*)

Als je van de dieren van af wilt, raadpleeg dan een vereniging, de handelaar waar je ze kocht of een gespecialiseerde opvang. Laat ze in ieder geval nooit vrij. Exotische rivierkreeften zijn zeer schadelijk voor ons milieu. Rivierkreeften kan je kopen in gespecialiseerde dierenwinkels en bij kwekers. Bij verenigingen kan je terecht voor speciale soorten en advies. Ga eventueel bij een aantal adressen kijken om te leren hoe je een speciaal kreeftenaquarium perfect in orde maakt. Zo kan je ook zien welke soort rivierkreeften je graag wilt houden. Let bij de aankoop op dat je gezonde dieren koopt bij een handelaar of winkel die weet wat hij verkoopt. Als je in een handelszaak koopt, dan is de consumentenwetgeving van toepassing en heb je een wettelijke garantie op de gezondheid van de dieren. Contacteer onmiddellijk een gespecialiseerde dierenarts en de verkoper als er iets mis is met de dieren. Als je te maken krijgt met verwaarloosde of veel zieke dieren bij een handelaar, dan meld je dit aan Dierenwelzijn Vlaanderen via het Meldpunt verwaarloosde of mishandelde dieren.

Bij aankomst thuis is het belangrijk dat je de kreeften rustig aan het aquariumwater laat wennen. Laat het zakje met de rivierkreeften drijven in het aquarium of zet ze over in een zeer propere emmer. Voeg hieraan langzaam aquariumwater toe om ze te laten wennen. Voeg bijvoorbeeld om de 5 minuten een half kopje aquariumwater toe aan de transportzak of emmer. Zo kunnen de rivierkreeften geleidelijk wennen aan de temperatuur en waterwaarden. Ga door totdat er tenminste driemaal zoveel aquariumwater als transportwater in de vervoerszak zit. Na 1 uur schep je de kreeften uit de transportzak of emmer en laat je ze los in het aquarium. Gooi het transportwater weg. De kreeften zullen spoedig hun nieuwe aquarium gaan verkennen en hun intrek nemen in een geschikte schuilplaats.

7 KOSTEN

De aankoopprijs van rivierkreeften varieert van 5 tot 35 euro per stuk. Als je meer dan één rivierkreeft wil houden, dan moet je daar meer ruimte en dus een groter aquarium voor voorzien. De maandelijkse kosten bedragen ongeveer 5 tot 10 euro voor het voer en de water- en elektriciteitsrekening.

De aankoop van het aquarium en toebehoren is een eenmalige investering.

Richtprijzen voor een zoetwateraquarium met toebehoren

Aquarium volgens lengte, inclusief toebehoren	Kostprijs
40 cm	Vanaf 45 euro
60 cm	Vanaf 100 euro
80 cm	Vanaf 200 euro
100 cm	Vanaf 275 euro
120 cm	Vanaf 375 euro
150 cm	Vanaf 700 euro

Meer informatie over de kostprijs van een zoetwateraquarium.

Postadres
Koning Albert II-laan 15 bus 548
1210 Brussel
vlaanderen.be/dierenwelzijn